

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

**VII Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО
ПІЗНАННЯ»**

(Одеса, 23-24 травня 2024 року)

Одеса -2024

УДК: 1:403:316.6 (08)

Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 23-24 травня 2024 р.) 181 с.

Рецензенти:

Голубович Інна Володимирівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова

Орленко Ірина Миколаївна - доктор філософії, завідувачка Одеського обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія безперервної освіти» Одеської обласної ради.

Збірник матеріалів VII Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; аналізують Голодомор-Геноцид-Холокост: проблема пізнання моральних складових розвитку XXI століття; показують трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; розкривають сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; розглядають філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства та філософію синергетики. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 17 від 27 червня 2024 р.)

духовну цінність природи, як налагодити розумний спосіб життя для людей. Реалізація цього завдання неможлива без духовного піднесення потреб людини.

Філософський спосіб мислення не може зупинитися на констатації такого стану речей, а повинен проникнути в глибину пізнання того, що спричинило виникнення такого стану речей, які цінності та орієнтації лежать в основі. З точки зору філософії соціальне розшарування стало можливим, зокрема, тому, що всі суспільні відносини будуються на особистих інтересах людей. У людині є всі начала і всі кінці, говорили стародавні мудреці. Буддизм вчить, що всі соціальні лиха є виключно результатом людського егоїзму.

Тепер ми пожинаємо плоди матеріалізму, насінням якого наші предки засіяли світ. Технократична освіта насильно вирвала з людського серця будь-яке прагнення до вищого, духовного життя. Тим часом, згідно з позачасовою мудрістю, в людині є божественне начало, тотожне за своєю природою з «Я» Всесвіту. У кожній людині є дримаюче «вище Я», яке можна пробудити. Але звільнити її від сну можна лише завдяки духовному знанню.

Білоусова Кіра Олексіївна, здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП Філософія, кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, м. Одеса, Україна.

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ЕМОЦІЙ ЛЮДИНИ

Тема почуттів та емоцій люди є невід'ємними елементами буття кожної людини, саме тому, що жоден аспект психічного життя не є більш важливим для якості та сенсу людського існування, ніж емоції. Почуття та емоції мають різну природу та генезу виникнення. Почуття мають форму вираженої об'єктивної прив'язки, адже природа їх виникнення безпосередньо пов'язана з участю іншої людини. Емоції, власне не прив'язані до суб'єкта, а безпосередньо виникають по відношенні до певної ситуації.

У психології термін «емоції» означає переживання людиною її ставлення до навколишнього світу і самої себе, тобто емоції – особлива форма відображення дійсності¹. Американський психолог К.Е. Ізард пропонує таке визначення поняття «емоція»: це щось, що відчувається як почуття, яке мотивує, організовує і направляє сприйняття, мислення та дії.

Емоції завжди відігравали певну роль у філософії, навіть якщо філософи у своїх працях не приділяли уваги теоретичному осмисленню емоцій та емоційної навантаженості кожної людини. Так, оскільки філософію так часто описували як перш за все дисципліну розуму, емоціями часто нехтували або акцентували увагу на їх примітивності, та ірраціональності. Сократ дорікав своєму учневі Критону,

---

¹ Izard E.C. The Psychology of Emotions, Springer Science & Business Media, 1991. 452 p.

радячи не піддаватися емоціям, а деякі стародавні філософи-стоїки закликали до життя розуму, вільного від поневолення емоцій, до життя *apatheia* (апатії). У буддизмі також велика увага приділяється емоціям, які трактуються як «хвилювання». Однак філософи не завжди применшували роль емоцій у житті людей. Арістотель захищав думку про те, що люди за своєю суттю є розумними тваринами, але він також наголошував на важливості наявності саме правильних емоцій. Девід Юм, емпірик вісімнадцятого століття, наполягав на тому, що «розум є і повинен бути рабом пристрастей». У дев'ятнадцятому столітті, хоча Гегель описував історію філософії як розвиток розуму, він також стверджував, що «ніщо велике ніколи не робиться без пристрасті».

Значну частину історії філософії можна розповісти з точки зору мінливих відносин між емоціями (або «пристрастями») і розумом, які часто суперечать, часом здається, що вони ворогують, але в ідеалі повинні бути в гармонії. Таким чином Платон зобразив душу як колісницю з трьома кіньми, де розум керує апетитами, а «духовна частина» працює разом. Ніцше наприкінці дев'ятнадцятого століття припустив, що «кожна пристрасть містить свою власну кількість розуму».

Так, за визначенням К. Отлі: «Основні емоції – це такі, що явно виражені фізіологічно та мімічно і мають біологічну основу. Учений виокремлює п'ять основних емоцій, а саме: anger (гнів), disgust (відраза), anxiety (збудження), happiness (щастя), sadness (сум).² К.Е. Ізгард зараховує до фундаментальних десять емоцій: anger (гнів), contempt (презирство), disgust (відраза), distress (страждання), fear (страх), guilt (провина), interest (інтерес), joy (задоволення), shame (сором), surprise (здивування) та поділяє їх на позитивні (interest, happiness, surprise) та негативні (anger, sadness, disgust, fear, shame, guilt). Усі інші емоційні процеси вчений розглядає як комбінації та модифікації вищезазначених базових емоцій¹.

На перший погляд, речі, які ми зазвичай називаємо емоціями, відрізняються один від одного кількома вимірами. Наприклад, деякі емоції є явищами (наприклад, паніка), а інші є схильностями (наприклад, ворожість); одні короточасні (наприклад, гнів), а інші довготривалі (наприклад, горе); деякі включають примітивну когнітивну обробку (наприклад, страх перед об'єктом, що раптово нависає), а інші включають складну когнітивну обробку (наприклад, страх програти шаховий матч); одні свідомі (наприклад, відраза до комахи), а інші несвідомі (наприклад, неусвідомлений страх зазнати життєвої невдачі); деякі мають прототипні вирази обличчя (наприклад, здивування), а інші їх не мають (наприклад, жаль). Деякі включають сильні спонукання до дії (наприклад, лють), а інші ні (наприклад, смуток). Деякі з них присутні в різних видах (наприклад, страх), а інші є виключно людськими (наприклад, злорадство) тощо.

---

² Oatley K. *Best Laid Schemes: The psychology of emotions*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992. 544 p.

Як об'єкт філософського дослідження емоції цікаві не лише тому, що вони стосуються багатьох філософських питань — у метафізиці, філософії науки, епістемології та теорії цінностей — а й тому, що люди з ними дуже близько знайомі: власне через те, що люди бачать ці емоції в самих собі і можуть їх аналізувати та досліджувати через призму власного почуття та бачення.

Вивчення емоцій у сучасній філософії та психології характеризують дві основні теми. Один — ототожнення емоцій із почуттями. Інший — трактування емоцій як навмисних станів розуму, тобто станів розуму, які спрямовані на якийсь об'єкт або на нього. Кожна тема відповідає різному поняттю емоцій. Відповідно, дослідження здебільшого розділилося на два основних напрямки. З одного боку, емоції розглядаються як переважно афективні стани. Концепція, на якій базується ця лінія, — це почуття. З іншого боку, емоції розглядаються як переважно когнітивні стани. Обидві концепції відображають революційні зміни в теоретичному вивченні емоцій, які почалися в кінці дев'ятнадцятого століття і тривали протягом кількох десятиліть у двадцятому.

На сьогоднішній день, філософи уже не нехтують вивченню емоцій та емоційного стану людини, адже неможливо повністю поринути у всесвіт буття людини без її багатогранного аспектного вивчення почуттів та емоцій.

Отже, почуття емоції є невід'ємною частиною людського існування, адже кожна людина відчуває, проживає та аналізує власні емоції, хтось більше, а хтось у меншій мірі. Емоції об'єктивно розглядаються багатьма дисциплінами та науками як складова психології почуттів людини. Філософія, як наука про буття людини вивчає не тільки емоції як певний закінчений результат почуття людини, а також розглядає першопричину (джерело) виникнення емоцій та відчуттів у людини. Оскільки філософія вивчає різноманітні почуття (кохання, повага, провина, тощо) вона не може не вивчати та не аналізувати безпосередній зв'язок емоцій та почуттів людини.

РОЛЬ ЖІНКИ В СУСПІЛЬСТВІ: ФІЛОСОФСЬКО-РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ	
Семко Яна Сергіївна	85
ПРИРОДА МИСТЕЦТВА У КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ	
Стовпець Сергій Васильович	89
ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕРНЕТУ РЕЧЕЙ	
Федорова Інна Валеріївна, Поплавська Тетяна Миколаївна	92
ІДЕАЛ УСПІШНОЇ ЛЮДИНИ В СУЧАСНІЙ МАСОВІЙ СВІДОМОСТІ	
Усатюк Ігор Миколайович	94
ЕКОНОМІЧНІ ПРАВА ТА СВОДОДИ ЛЮДИНИ	
Чумак Єгор Олександрович, Вraith Галина Яківна	95
КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ МАРКСИЗМУ ТА ДІАЛЕКТИЧНОГО МАТЕРІАЛІЗМУ	
Шакун Євген Дмитрович	99
ФЕНОМЕН БЕЗПЕКИ: СВІТОГЛЯДНО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ	
СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЦІННОСТЕЙ ТА ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ	
Yevgen Borinshtein, David Schwartz, Daniel Hasidim Or Chalon	102
IMPACT OF TOLERANCE ON CONFLICT RESOLUTION	
Барков Степан Федорович, Поплавська Тетяна Миколаївна	104
СТАЛІЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ТА РЕВОЛЮЦІЯ ЦІННОСТЕЙ	
Білоусова Кіра Олексіївна	106
ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ЕМОЦІЙ ЛЮДИНИ	
Йорж Руслан Анатолійович	109
ДУХОВНІ ТА МАТЕРІАЛЬНІ ЦІННОСТІ В РАКУРСІ ПЕРСПЕКТИВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	
Дуков Олександр Володимирович, Поплавська Тетяна Миколаївна	110
ФОРМУВАННЯ ГАРМОНІЙНИХ ВЗАЄМОДІЙ ЛЮДИНИ І ПРИРОДИ ЯК ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ АНТРОПОГЕННОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	
Козленко Павло Юхимович	112
МОРАЛЬНІСТЬ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
Остаточна Вікторія, Ладонько Людмила	116
ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ НА УСПІХ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Окорокова Віра Вікторівна	118